

Lejdagergård

(Lægtagergård)
Norupvej 33, Vammen

Beskrivelse af gårdens historie i tidsrummet 1681 – 2001.

Gården har tilhørt samme slægt siden 1. juli 1800.

Gården har tilhørt Viborg domkirke. I domkirkens regnskab 1681-1783 side 256 skrives der, at domkirken ejer en gård i Vammen og den bebos af Svenning Pedersøn. I regnskabet forekommer denne gård i årene 1710-1722. I 1717-18 kaldes gården ”den afbrændte gård”, som Svenning Pedersøn havde i fæste og i årene herefter Svenning Pedersøns ødegård.

I 1722 forsvinder den ud af domkirkens regnskaber og er formentlig købt af ejeren af Asmildkloster, vicelandsdommer Hans Langes enke. Hun testamenterede Asmildkloster til en datter og svigersøn i 1744.

I Viborg landstings skøde- og pantebog står der i 1758: ”Foruden bemeldte tvende gårde har jeg i Vammen et øde sted, som har tilhørt Viborg domkirke.”

I samme skøde- og pantebog 1786-1792 nr. 50 side 94 står om Svenning Pedersøns ødegård at jorden og engene er lejet ud til nogle beboere til en årlig afgift, hvorom der er oprettet et dokument 21. marts 1787.

Flere gange fortælles der, at jorden og engene er lejet ud til folk i Vammen, derfor kan man godt forstå, hvorfor gården har fået navnet ”Lejdagergård”, for den blev jo bygget på lejede agre.

I 1800 sælger cancelliråd Niels Schou til Randrup og Asmildkloster Lejdagergård til Niels Jensen Smed og hans arvinger. Det kan findes i Skøde- og panteprotokol for Fjends og Nørlyngs herreder 1799-1806 blad 103. Niels Jensen var søn af smeden Jens Nielsen i Overlund. Niels Jensen var smed i Vammen og blev i 1783 gift med en datter fra Norupgård. Hun døde 1786 og i 1787 blev han gift med Kirsten Jensdatter, en søster til sin første hustru.

De gik så i gang med at bygge den øde gård op. Stuehus i nordsiden, laden i sydsiden og fæhuset i øst. Længerne blev opført i bindingsværk, og laden stod til 1889, da der byggedes et nyt stuehus på dens plads. 1894 rejstes en lade på den gamle stuehus’ grund. I 1903 blev laden ombygget til en kørelade.

I 1880 var der i vestsiden bygget et nyt hus for kvæget og svinene. Det blev ombygget ca. 1926. I 1912 blev der bygget en fløj sammen med stuehuset, hvori der blev vaskehus og svinesti. Svinestierne blev senere lavet om til tørvehus og hønsehus. I 1814 døde Kirsten Jensdatter, og året efter døde hendes mand Niels Jensen. Sønnen Jens Nielsen fik gården efter sin far og blev gift med Karen Andersdatter Bundgård fra Vammen by.

I 1839 døde Jens Nielsen, og Karen Andersdatter sad tilbage med syv børn, en søn Anders på 12 år og seks piger i alderen 20, 18, 14, 10, 8 og 5 år. Enken driver gården

til den 22. januar 1853, hvor hun døde. Hendes søn, Anders Jensen, fik gården. Han blev gift med Ane Mikkelsdatter, hvis far boede i Damgården i Vammen by.

I 1862 bliver der solgt en hedeparcel ned mod Rødsø i det sydvestlige hjørne til hans Sørensen Lund. Denne parcel bliver tilbagekøbt i 1902.

I 1972 er der en deklARATION om udtørring af Rødsø, og i 1902 er der en retsanmærkning om, at udtørring af Rødsø frafaldes.

Anders Jensens svigersøn, Jacob Sørensen Degn, gift med den ældste datter Karen, får en parcel på 16 tdr. land i arv, og mens der bliver bygget et hjem til dem, dør Anders Jensen i maj 1874, og når altså ikke at se byggeriet færdigt. Stedet hedder nu Vradsted dal.

Jacobine Degn var datter af Karen og Jacob Sørensen Degn. Hun boede i Vammen i et stråttækt hus tæt ved savværket.

Efter at andre havde haft ejendommen blev den senere solgt til Mary og Karl Visti, som så solgte den til Peter Hesselberg, som senere solgte til Bodil og Carl Aage Hesselberg. Ejendommen – Norupvej 37 - drives i dag som lystejeendom.

Ane Mikkelsdatter blev på Lejdagergård og sad i uskiftet bo. Anes ugifte morbror, Chr. Jørgensen fra Formyre blev ansat som bestyrer.

Den 21. november 1881 overtog sønnen, Jens Andersen (Smed) Lejdagergård. I oktober måned var han blevet gift med Kirsten Marie Sørensen fra Sønderholm i Vammen. (Anders Offersen har Sønderholm i dag). Ane Mikkelsdatter vil ikke være aftægtskone, hvorfor hun tager plads hos en gårdmand i Hvorum. Hun døde april 1905.

Da Jens Andersen overtog Lejdagergård, var der 70 tdr. land hede på den ca. 111 tdr. land store gård. Det blev en travl tid for det unge ægtepar. Dels skulle jorden dyrkes, dels måtte lyngheden vige, og hvor jorden ikke kunne give tilfredsstillende afgrøde, blev der plantet nåletræer, som så gav læ til afgrøderne. Heden blev merglet med mergel, som i vintertiden blev opgravet fra bunden af Rødsø.

Gården blev ombygget og i 1895 blev der opstillet en vindmølle på gårdspladsen, og i 1903 blev møllen flyttet op på taget.

I 1922 kom elektriciteten til egnen. Ægteparret fik syv børn, to piger og fem drenge. Anine blev gift med Jens Kvorning. Hun er mor til Niels Arne Kvorning, som senere blev den første elektriker i Vammen.

Jensine blev gift med Niels Kromann, tidligere sognerådsformand i Vammen. De fik tre børn, heriblandt Jens Peter Kromand, som bor i Vammen.

En af sønnerne, der hed Karl, blev lærer. Han har skrevet en del om gårdens ejere. Hugget navnene ind og ridset runer på bagsiden af stenen. Den står i haven.

En af sønnerne hed Søren, han havde en ejendom ved Tjele Langsø. Den er der nu lavet om til Vammen camping.

En af sønnerne, Anton, rejste til Canada. Han skrev hjem til forældrene og brødrene, at der kunne tjenes penge derovre, så Niels og Anders, der var tilbage, kunne godt få lyst til at emigrere.

I 1923 blev Jens og Kirsten enige om at dele gården, så de to sønner kunne få en gård hver. Niels, der var den ældste af de to, fik lov til at vælge først, og han valgte den jord, hvor der skulle bygges en ny gård. Den blev kaldt "Hedegård". Denne gård ejes

nu af Grete og Esben Sønderby og er beliggende Norupvej 35. Gården var på 64 tdr. land.

I 1926 overtager den yngste søn, Anders, den anden halvdel af Lejdagergård. Jens og Kirsten skulle have ophold på gården til deres død. Aftægtskontrakten indeholdt bestemmelse om, at der skulle indrettes en lejlighed til dem, og at de skulle have æg, mælk, ildebrændsel, ligesom der skulle vaskes for aftægtsfolkene. De havde ret til at få deres fulde kost af ejeren. Elektrisk lys, så længe denne lyskilde er almindelig på egnen. Der skulle stilles en jumper eller fjedervogn med en hest til rådighed, når det ønskedes.

Jens døde i 1931 og Kirsten i 1936. I mindelunden på Kongenshus Hede findes en sten, hvorpå Kirsten og Jens Andersens navne er indhugget til minde om opdyrkningen af heden.

I 1930 blev Anders M. Andersen gift med Olga Verner fra Formyre. De får tre piger og fire drenge. I januar måned 1962 forpagtes gården af en søn og svigerdatter, Oline og Kristian V. Andersen. I april 1966 bliver gården købt af Oline og Kristian. Arealet er da på 63 tdr. land.

1. juli 1969 købte de "Dortheasminde", Haugårdsvej 4, og året efter den 1. juli solgtes bygningerne og 5 ha. jord til Evald Frederiksen. I dag bor Birthe og Poul Jensen her.

1. januar 1974 købtes jord fra "Pøtgård" (Norupvej 10), nemlig fra Toften og ud til gården.

1. august 1984 brændte stuehuset ved lynnedslag i ledningsnettet og 15. marts flyttede man ind i det nye stuehus.

I 1996 købtes jord fra naboejendommen "Rødsøgård" (Norupvej 48) og nu i 2001 er gårdens samlede areal på 58,2 ha.

Beretningen er indleveret til Lokalthistorisk Arkiv
den 8. august 2001 af Erna Breiner Jensen.